

NÉMA Júlia Amor vacui / A tisztaság szeretete

Több tényező miatt is nagyra tartom Néma Júlia Ferenczy Noémi díjas keramikus munkásságát, aki köztudomású, hogy megújította és forradalmasította a magyarországi gasztronómiai tálalás műfaját, amelynek mára számtalan követője van, akik nagyrészt mind az ő tanítványai voltak. Nagyra tartom azért is, hogy a kerámia műfaján belül állandóan feszegeti a határokat, kísérletezik, újabb és újabb technikákat és anyagokat fejleszt. Benne van az állandó akarás, a kerámia tradicionális műfajának újragondolása, kiegészítése, fejlesztése. Mindemellett a nemzetközi porcelánművészetben is aktívan jelen van.

A számára szűkös alkotói területek határait az elmélet felől érkező alkotó már pályája elején feszegette, és mindig nyitva hagyott egy kaput képzőművészet és iparművészet között, amin ki-be járt. Logikusan jutott el a falakon látható papírporcelán reliefekhez munkássága során. Ennek az útnak, a személyes és egyetemes történetnek, aminek végeredményeit tekinthetjük most meg, a megismerése gazdagítja a befogadást és értelmet ad a munkáknak.

Ezért néhány kulcsfogalmat felsorolnék, ami jelen kiállításon biztosan ott van a porcelánban és a papírban és azon túl:

fehérség és térbeliség kérdései
az anyag tisztelete
szellemiség
lehetőség
irányítottság és véletlenség
szakralitás és elmélyülés
történetileg konstruktivizmus, minimalizmus és ready made

Egyszínű, nem hivalkodó, de évezredek óta használt anyagokból készített egyszerű, mégis lírai alakzatai sorozatba gondolva jelennek meg és mesélnek arról a lehetőségről, ami a megmunkálásukban rejlik. Azokról a finom mozdulatokról, egy karcolásról, egy hajtásról, amitől a sík forma térbelivé válik. Rajongással mesélt nekem a porcelán megmunkálásáról Néma Júlia, amikor a stúdiójában jártam. Mesélte, hogy bizonyos finom mozgások csak ebben az anyagban tudnak létrejönni, mert a porcelán él és eleven az égetés végéig. Ezt ő úgy nevezi, irányított véletlen. "Bizonyos dolgokat csak hagysz, hogy megtörténjenek" - mondja.

Az absztrakció és a tárgyiasság között tevékenykedő alkotó anyagválasztásában tükrözi az újrahasznosítás iránti érdeklődését is és azt a vágyat, hogy saját eszközeivel csatlakozzon ahhoz a helyhez, ahol évek óta dolgozik, miközben túllép a hely korlátain.

Az egykori Ganz Gyár területéről tonnaszám kiszelektált archív gyártási dokumentumok, szerszám törzslapok begyűjtésével és felhasználásával az addigi hajtogatott és metszett papírporcelán reliefeket egy új technikával, karcolással mozdította tovább a pszeudó univerzumában, miközben példaként a talált tárgyat is annak porcelánmása mellé helyezi.

A talált tárgy nagyon régen megjelent már a művészetben. Olyan tárgyak, amelyek a való életből származnak és számtalan kulturális konnotáció és személyes történet hordozói, amelyek beemelése az alkotói folyamatba számomra a fáradhatatlan elköteleződést és konfrontációt jelenti a történelemmel. Értékmentést. A múlt újraértelmezésének lehetőségét. Önmagunk vizsgálatát a múlton keresztül.

1970-ben Edward Kleinholz kaliforniai művész, aki a ready made-et adta a világnak mondja valahol: "Minden országban az ismerkedést azzal kezdtem, hogy felkerestem a túrkálóit és bolhapiacait. A művelődés és a történeti tájékozódás egy formájának tartom. Szemetében fedezem fel a kultúrát." Aztán a ready maderől mondja egy könyv egyhelyütt: "Művészek sora foglalkozik most azzal, hogy ócskavastelepeken, szeméttárolókban, használtvas-üzletekben ... építkezéseken, szupermarketekben keresgél, leszereli az utcanév táblákat, és piszkos tányérokat szögel deszkalapokra... A Ready Made zsilipeket nyitott meg, s rajtuk keresztül kéjes hétköznapi elemek hömpölyögnek: saját magukat, nyelvüket, származásukat, történetüket megőrző dolgok, amelyek az "életet", a modern művészet e legtermékenyebb mítoszát képviselik."

Így amikor a gyár területén a konténer megtelek a megsárgult, teleírt, kávéfoltos, hegesztő szikrájától megperzselődött úrlapokkal és füzetekkel, amik egy-egy szerszám személyes történetét mesélték el neveken, évszámokon és a rajtuk lévő foltokon keresztül, nyilvánvaló volt, hogy Juli beemeli ezeket munkásságába, hogy többet tudjon ezeknek az objektumoknak a kalandjairól, az emlékezet nyomairól. A múlt kutatása így lesz saját magunk felfedezése.

Néma Júlia papírporelán sorozata egyike a sok hasonló monokróm fehér porcelántárgynak, amelyek téglalap alakúak és laposak, és festményszerűen a falon vannak feltüntetve. A sarkaik enyhén megemelkednek, könnyedség és rugalmasság benyomását keltve. Bár külön-külön is megjeleníthetők, gyakran egy csoportban jelennek meg, hangsúlyozva a sorozatosság fontosságát a minimalista alkotások elkészítésében és a köztük lévő finom különbségeket.

Néma Júlia meg akarta mutatni ezekkel az objektumokkal, hogy mik azok a gesztusok, amiket az ember egy papírlappal tesz, mik azok a mozdulatok, amiket a papír magára vesz, hogyan indul el a sík a térbe, és mint egy üres mikrotér, hogyan töltődik fel tartalommal. Hiszen a papír egy olyan médium, amelyre írhatunk, vagy rajzolhatunk, és amelyre nyelvi, vagy vizuális jeleken keresztül különböző tartalmak és jelentések vetíthetők rá. Ugyanakkor egy papírdarab – vagy egy papírra utaló porcelántárgy – több, mint felület, amelyen jeleket lehet készíteni. Ez is egy tárgy – és egy műtárgy – önmagában.

Sárvári Zita megnyitóbeszéde

2021. november 18.
K.A.S. Galéria